

інформаційної та презентаційної функцій і слугують додатковим засобом привертання й утримання читацької уваги.

Отже, прев'ю на сайтах інтернет-ЗМІ – це зменшені зображення із заголовком та лідом-анонсом, які виконують завдання анонсування теми публікації, привертання уваги читачів до неї, спонукання до переходу за гіперпосиланням до повного тексту. При цьому у прев'ю реалізуються такі основні функції: інформаційна, прагматична, презентаційна, розважальна й естетична. Прев'ю дозволяють у лаконічній та концентрованій формі передати головний зміст повідомлення й економлять місце на сайті і час, потрібний читачу для перегляду інтернет-сторінки.

Фіялка С.Б.

*кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

НАУКОВО-ПОПУЛЯРНА, ПУБЛІЦИСТИЧНА Й ДОКУМЕНТАЛЬНА КНИГА У ПРОТИДІІНФОРМАЦІЙНІЙ ЗАГРОЗІ

Оскільки інформаційний компонент у сучасних збройних конфліктах здатен серйозно впливати на розвиток подій, важливо донести правдиву інформацію про військове протистояння на Сході не лише у випусках новин, а й у книжкових виданнях, зокрема в науково-популярних, публіцистичних, документальних. За період військового протистояння між Україною та Росією з'явилися численні книги, що висвітлюють воєнний конфлікт та покликані протистояти інформаційній загрозі. Так, у виданні про оборону Донецького аеропорту «АД 242. Історія мужності, братерства та самопожертви» [1] зібрано майже шість десятків свідчень кіборгів про те, що і навіщо захищали українські бійці, а також подано коментарі військових експертів та аналітиків, десятки ексклюзивних фото. Книга «Неоголошена війна. Невідомі факти і хроніки АТО» [2] є спогадом про всіх, хто віддав своє життя в боях. Окрім хронології бойових дій, тут також наявна аналітика й репортажі журналістів, які були очевидцями подій.

У книзі «Небратні» [3] простежуються відносини українського і російського народів, починаючи із часів Хмельниччини. Автор стверджує, що незалежність та свободу вибору народ мусить обстоювати сам, не сподіваючись на чийсь допомогу. Ідеться у виданні і про війну на Сході та про історію виникнення слов'янських мов, русифікацію України, Будапештський меморандум 1994 р., газові війни 2004–2009 рр., захоплення Криму росіянами, «сім'ю» Януковича, майдан 2013–2014 рр.

Д. Тимчук на сторінках видання «Вторгнення в Україну: Хроніка російської агресії» [4] описує етапи російської агресії; структуру, чисельність, озброєння російсько-терористичних військ на Донбасі; особливості

інформаційної війни Росії, а також доводить, що Україна стала тим форпостом, який стоїть між дрімучими імперськими амбіціями Кремля та цивілізованим світом, оплачуючи свою стійкість життями українців.

Є. Магда у книзі «Гібридна війна: вижити і перемогти» [5] розповідає про історичний, енергетичний, інформаційно-психологічний аспекти гібридної війни; виокремлює причини, з яких Україна стала жертвою агресії, а також пропонує рецепти перемоги у протистоянні.

«Іловайськ» Є. Положія [6] ілюструє мужність, людяність та оптимізм українських військових, спираючись на документальні свідчення учасників подій, бійців батальйонів «Донбас», «Дніпро-1», «Херсон». «Кривбас», 17-ї танкової бригади, 51-ї, 92-ї та 93-ї бригад Збройних сил України.

У книзі «Война на три буквы» [7] опубліковано репортажі й зібрано свідчення очевидців про те, що сталося в Україні з 22 лютого 2014 р. до кінця 2015 р.: про анексію Криму, АТО, трагедію в Одесі.

Видання О. Кашпор [8] є спробою панорамного погляду на перебіг воєнних подій на Донбасі 2014–2015 рр. у баченні журналістів Телевізійної служби новин. Попри власний патріотизм та співпереживання з українськими військовими, ці репортери не зраджують журналістським стандартам і намагаються залишатися об'єктивними у висвітленні подій на Сході України.

Книжковий проект «Вклоняємось доземно українському солдату» [9] висвітлює факти про подвиги та будні українських солдат під час АТО від очевидців. До книги входять 68 невігданих історій простих українців: різних за віком, чоловіків та жінок і навіть цілих сімей, з різних куточків країни, які ціною власного життя і здоров'я стали на захист України.

Провівши читачів через історію України від давнини до сучасності, автори книги «Третя світова: Битва за Україну» [10] приділяють особливу увагу протистоянню, яке чинить Росія намірам України ввійти до Євросоюзу та стати членом НАТО, економічному й газовому шантажу, спробам Росії створити з України плацдарм для подальшого просування в східноєвропейські держави.

У книзі «Анексія: Острів Крим. Хроніка «гібридної війни» [11] Т. Березовець проаналізовано механізми й технології гібридної війни, розв'язаної військами Російської Федерації в Криму. Тут містяться ексклюзивні свідчення очевидців окупації: політиків, військових, журналістів та активістів.

Названі та численні інші видання є гідною українською відповіддю проросійській пропаганді. Можна визначити кілька категорій читачів таких книжок. Перша – жителі непідконтрольних українській владі територій, які мають побачити альтернативну думку; друга – жителі решти України, які, прочитавши такі книги, мають закріпити розуміння того, хто ж є їхніми героями; третя – росіяни, які мають зрозуміти що ідея забрати Крим і Донбас була злочинною та помилковою; четверта – жителі Європи, які мають зрозуміти, що «русский мир» несе із собою розруху та бандитизм.

Тим часом російська пропаганда має свій літературний фронт. Це книги про «ісконно русській» Крим, про «героїв-ополченців», про війну з «бандерівцями», опуси з уславленням сталінізму й ура-патріотичні бойовики. Вони переповнені мотивами імперського реваншу, переписування історії,

мілітаризмом та культом військової агресії. Це «творчість» Ф. Березіна, М. Белозірова, Г. Боброва, Л. Вершиніна, П. Губарева, Г. Дубового, О. Дугіна, В. Коровіна, Е. Лимонова, А. Манчука, М. Полікарпова, О. Проханова, С. Родіна, Г. Савицького, Ю. Сєвера, М. Старікова, Є. Холмогоров, О. Широкограда, В. Шуригіна, І Прокопенка та ін.

З огляду на те, що такі книжки, які мають відверто підливний характер, мали вільний обіг в Україні, їх можна було побачити в книжкових крамницях і на книжкових базарах, особливо в прифронтовій смузі, від Харкова по дузі до Одеси, було ухвалено Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо обмеження доступу на український ринок іноземної друкованої продукції антиукраїнського змісту» від 08.12.2016 р. № 1780-VIII [12]. Мета закону – забезпечити, щоб прокремлівська пропаганда, яка спричинила війну на Півдні та Сході, не мала принаймні легального поширення на території України. Відповідно до Закону, Україна з початку 2017 р. ввела 3-місячну заборону на ввезення російських книг на територію України, при цьому «видавнича продукція, що має походження або виготовлена та/або ввозиться з території держави-агресора, тимчасово окупованої території України, може бути ввезена на митну територію України та розповсюджена на її території за умови наявності відповідного дозволу». Заборона стосується передусім книг, що прославляють російські силові структури, спотворюють історію, принижують національну гідність українців.

Список використаних джерел:

1. АД 242. Історія мужності, братерства та самопожертви / укл. І Шторгін. – Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2016. – 352 с.
2. Неоголошена війна. Невідомі факти і хроніки АТО / О. Каліновська, О. Криштопа, Є. Назаренко та ін. – Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2015. – 512 с.
3. Кідрук М. Небратні / М. Кідрук. – Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2015. – 304 с.
4. Тимчук Д. Вторгнення в Україну: Хроніка російської агресії / Д. Тимчук. – Київ : Брайт Букс, 2017. – 240 с.
5. Магда Є. Гібридна війна: вижити і перемогти / Є. Магда. – Харків : віват, 2015. – 302 с.
6. Положій Є. Іловайськ / Є. Положій. – Харків : Фоліо, 2015. – 378 с.
7. Сергацкова Е. Война на три букви. Между внутреним конфликтом и внешним вмешательством: хроника противостояния в репортажах и свидетельствах / Е. Сергацкова, А. Чапай, В. Максаков. – Харьков : Фолио, 2015. – 384 с.
8. Кашпор О. Війна очима ТСН. 28 історій по той бік камери / О. Кашпор. – Київ : Основи, 2015. – 224 с.
9. Вклоняємось доземно українському солдату. – Київ : Народна армія, 2014. – 192 с.
10. Фельштинский Ю. Третья мировая: битва за Украину / Ю. Фельштинский, М. Станчев. – Київ : Наш формат, 2015. – 450 с.
11. Березовець Т. Анексія: острів Крим. Хроніка «гібридної війни». – Київ : Брайт Стар Паблішинг, 2015. – 392 с.
12. Про внесення змін до деяких законів України щодо обмеження доступу на український ринок іноземної друкованої продукції антиукраїнського змісту : Закон України від 08.12.2016 р. № 1780-VIII [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : офіц. веб-портал. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1780-192> (дата звернення: 05.03.2017).